

Forrige

Justitsministeren (Lene Espersen):

Beslutningsforslaget fra SF opfordrer regeringen til at ændre lov om etablering af et udvalg vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste og Politiets Efterretningstjeneste, det såkaldte Kontroludvalg, med henblik på at give udvalget en række væsentlige yderligere beføjelser.

Desuden pålægges efterretningstjenesterne at udarbejde en årlig beretning om deres arbejde for at styrke Kontroludvalgets arbejde og give offentligheden indsigt i efterretningstjenesternes arbejde.

Jeg vil tillade mig at behandle det sidste tema om offentlighed først:

Bemærkningerne indeholder en forholdsvis udførlig beskrivelse af de elementer, der efter forslagsstillernes opfattelse bør indgå i fremtidige årsrapporter om tjenesternes arbejde.

Det drejer sig bl.a. om en gennemgang af det aktuelle trusselsbillede, en beskrivelse af årets væsentlige begivenheder af betydning for tjenesternes arbejde, en beskrivelse af tjenesternes nationale og internationale samarbejdsrelationer og retningslinjer herfor samt en beskrivelse af de generelle retningslinjer for overvågning og registrering af danske statsborgere og danske og udenlandske organisationer og foreninger.

Forslagsstillerne peger endvidere på, at en årlig beretning bør indeholde oplysninger om, hvilke organisationer tjenesterne vurderer som en fare for rigets selvstændighed og sikkerhed, ligesom den bør indeholde et statistisk afsnit, der belyser antallet af registre, disses art, antallet af registrerede personer og organisationer, antallet af nyoptagelser og sletninger samt antallet af dommerkendelser for ransagninger og indgreb i meddelelshemmeligheden efter grundlovens § 72.

Jeg synes, der er grund til at understrege, at der i løbet af de seneste år er sket en betydelig udvikling i den åbenhed, der udvises omkring efterretningstjenesternes arbejde.

PET har siden 2002 offentliggjort en årsberetning om tjenestens virksomhed, ligesom der er åbnet en hjemmeside for tjenesten. PET's årsberetninger indeholder en række oplysninger om den internationale sikkerhedspolitiske situation og den betydning, som denne har for sikkerheden i Danmark, ligesom der omtales en række forhold af mere generel karakter, som har tilknytning til tjenestens virke.

Årsberetningerne indeholder ikke oplysninger om konkrete sager eller specifikke oplysninger om, hvilke personer eller organisationer der aktuelt er genstand for tjenestens efterforskning. Det skyldes navnlig det forhold, at tjenesten for at kunne arbejde effektivt er nødt til at hemmeligholde oplysninger om aktuelle efterforskninger samt kilder og samarbejdspartnere.

På samme måde har Forsvarets Efterretningstjeneste siden 2004 udgivet en årlig efterretningsmæssig risikovurdering, ligesom FE i december 2004 åbnede en hjemmeside.

Begge efterretningstjenester offentliggør således allerede i dag en række af de oplysninger, der efterspørges af forslagsstillerne.

Men man må imidlertid som nævnt være klar over, at hensynet til efterretningstjenesternes effektivitet sætter visse grænser for, hvilke oplysninger der kan offentliggøres. Derfor kan regeringen ikke støtte forlaget om, at efterretningstjenesterne pålægges yderligere forpligtelser på dette område.

Den første del af beslutningsforslaget lægger som nævnt op til at give Kontroludvalget en række nye og vidtgående beføjelser.

Efter forslaget skal Kontroludvalget således bl.a. have ubegrænset indsigt i efterretningstjenesternes arkiver og registre, muligheden for at afhøre ansatte i efterretningstjenesterne i forbindelse med efterretningstjenesternes aktivitet, kompetence til at føre straffesager og tjenestemandssager samt til at rejse sager om indgreb omfattet af grundlovens § 72, telefonaflytninger og ransagninger.

I betragtning af, hvor vidtgående beføjelser der er tale om, kan det godt undre en lille smule, at de enkelte beføjelser ikke er nærmere uddybet eller begrundet i bemærkningerne til beslutningsforslaget, hvor det alene mere generelt anføres, at det er vanskeligt at se, hvad der skulle være til hinder for, at man i et demokrati har en reel demokratisk indsigt i og kontrol med efterretningstjenesternes arbejde, sådan som det har været muligt i Norge. Efter den gældende lov om Folketingets Kontroludvalg fra 1988 er udvalget etableret med det formål at have indseende med efterretningstjenesternes arbejde. Efter loven skal regeringen derfor underrette udvalget om

væsentlige omstændigheder af sikkerhedsmæssig eller udenrigspolitisk karakter, som er af betydning for efterretningstjenesternes virksomhed, ligesom regeringen skal underrette udvalget om indholdet af de retningslinjer, der gælder for efterretningstjenesternes virksomhed. Udvalget kan efter loven enten mundtligt eller skriftligt over for regeringen tilkendegive sin opfattelse vedrørende de spørgsmål, som tages under behandling i udvalget.

Kl. 15.55

Efter regeringens opfattelse vil en lovændring med de udvidede beføjelser for Kontroludvalget, som forslagsstillerne peger på, give anledning til alvorlige betænkeligheder, både i forhold til efterretningstjenesternes virksomhed og i forhold til almindelige principper om ministeransvar.

Hvis man giver Kontroludvalget så vidtgående tilsyns- og kontrolbeføjelser, som forslagsstillerne lægger op til, kan man spørge sig selv, om Folketinget ikke risikerer at påtage sig en stor del af det ansvar, som hidtil har ligget hos de ministre, der har ansvaret for efterretningstjenesterne. Det er og bør efter regeringens opfattelse fortsat være de ansvarlige ministre, der først og fremmest har ansvaret for at sikre, at efterretningstjenesterne overholder gældende love og forskrifter.

Endvidere er det i Danmark et helt grundlæggende princip, at det er politiet og anklagemyndigheden, der efterforsker strafbare forhold og tager stilling til, om der er grundlag for at rejse tiltale mod enkeltpersoner, når vi ser bort fra Folketingets muligheder for at gøre et ministeransvar gældende, herunder eventuelt ved at rejse tiltale ved Rigsretten. At give en sådan efterforsknings- og tiltalekompetence til et folketingsudvalg vil efter regeringens opfattelse bryde helt grundlæggende med den eksisterende opgavefordeling mellem den udøvende magt og Folketinget.

Samtidig vil en adgang for Folketinget til at rejse sager om indgreb omfattet af grundlovens § 72 kunne berøre de opgaver vedrørende kontrol med politiets og PET's tvangsindgreb, som traditionelt hører under domstolene.

Som bekendt kræver telefonaflytning og andre tvangsindgreb retskendelse. Hvis retskendelse i hastende tilfælde ikke kan afventes, skal indgreb inden 24 timer forelægges for retten til godkendelse. Man kan således forstå beslutningsforslaget sådan, at Kontroludvalget skal føre kontrol med domstolenes kontrol.

I det hele taget kræver en stillingtagen til spørgsmålet om en eventuel ny kontrolordning i forhold til efterretningstjenesterne i høj grad også, at man nøje overvejer, hvordan man kan undgå at svække efterretningstjenesternes effektivitet, herunder i forhold til kilder og internationale samarbejdspartnere, som erfaringsmæssigt lægger endog meget stor vægt på fortrolighed og kildebeskyttelse. Efter regeringens opfattelse bør spørgsmålet om en ny kontrolordning derfor afvente resultatet af arbejdet i Udvalget vedrørende Politiets og Forsvarets Efterretningstjenester, det, vi i folkemunde kalder Wendler Pedersen-udvalget. Udvalget blev nedsat i 1998 og skal som sin ene hovedopgave overveje en række spørgsmål vedrørende PET's og FE's registrering af oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer og organisationer samt behandling og opbevaring af tjenesternes oplysninger herom. Særligt med hensyn til PET skal udvalget som sin anden hovedopgave gennemgå regelgrundlaget for tjenesten og i lyset heraf overveje behovet for og udformningen af en mere samlet regulering af PET's virksomhed. Efter regeringens opfattelse er det naturligt, at spørgsmålet om en ny kontrolordning ses i sammenhæng med det nye regelsæt, som bliver resultatet af Wendler Pedersen-udvalgets arbejde. Det er aftalt, at udvalget først afgiver betænkning, når undersøgelseskommissionen vedrørende PET's beretning foreligger. Undersøgelseskommissionen har oplyst, at man sigter mod at afgive sin beretning ultimo 2006. På denne baggrund, og da beslutningsforslaget som nævnt giver anledning til en række alvorlige betænkeligheder, kan regeringen ikke støtte beslutningsforslaget.

Næste

Lov om etablering af et udvalg om forsvarets og politiets

LOV nr 378 af 06/07/1988 (Gældende)

Senere ændringer til forskriften

Ingen

Den fulde tekst

Lov om etablering af et udvalg om forsvarets og politiets efterretningstjenester

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt: Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Med det formål at have indseende med forsvarets og politiets efterretningstjenester etableres et udvalg.

Stk. 2. Udvalget udgøres af 5 folketingsmedlemmer udpeget af de folketingspartier, som har sæde i Folketingets Præsidium. Udvalget vælger selv sin formand.

Stk. 3. Hvert medlem af udvalget kan foranledige udvalget indkaldt til møde. Endvidere kan drøftelse i udvalget finde sted efter ønske fra regeringen.

Stk. 4. Til udvalget knyttes en sekretær, som ikke er medlem af Folketinget. Sekretæren skal stå i fast tjenesteforhold til Folketinget.

§ 2. Regeringen underretter udvalget om indholdet af de retningslinier, der er gældende for efterretningstjenesternes virksomhed. Endvidere holder regeringen udvalget orienteret om væsentlige omstændigheder af sikkerhedsmæssig karakter eller vedrørende udenrigspolitiske spørgsmål, som er af betydning for efterretningstjenesternes virksomhed. Denne orientering sker under hensyntagen til de særlige forhold, som gør sig gældende for efterretningsvirksomhed.

§ 3. Udvalget kan enten mundtligt eller skriftligt over for regeringen tilkendegive sin opfattelse vedrørende de spørgsmål, som tages under behandling i udvalget.

§ 4. Den bevillingsmæssige kontrol med efterretningstjenesterne er ikke omfattet af udvalgets indseende. Udvalget kan dog i forbindelse med indhentning af oplysninger hos regeringen blive gjort bekendt med generelle bevillingsmæssige forhold i relation til efterretningstjenesterne.

§ 5. Udvalgets medlemmer og sekretær er forpligtede til at bevare tavshed om, hvad de erfarer i udvalget.

§ 6. Loven træder i kraft den 1. august 1988.

Givet på Marselisborg Slot, den 6. juli 1988

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

Folketinget – Retsudvalget

Høring om overførsel af NEC til PET

Fredag den 31. marts 2006 kl. 10

Referat ved Bjørn Einersen

Indhold

side

Indledning

Formanden for Retsudvalget, Peter Skaarup (velkomst)	3
--	---

Oplæg

Chef for PET, politimester Lars Findsen	4
Formanden for Wambergudvalget, advokat Niels Fisch Thomsen	13
Advokat Gunnar Homann, Advokatrådet	17
Fhv. chef for PET Ole Stig Andersen	21

Spørgsmål

Birthe Rønn Hornbech (V)	29
Morten Bødskov (S)	31
Tom Behnke (KF)	32
Simon Emil Ammitzbøll (RV)	33
Peter Skaarup (DF)	34
Line Barfod (EL)	34
Anne Baastrup (SF)	35

Svar

Fhv. chef for PET Ole Stig Andersen	36
Formanden for Wambergudvalget, advokat Niels Fisch Thomsen	38
Advokat Gunnar Homann, Advokatrådet	40
Chef for PET, politimester Lars Findsen	43

Supplerende spørgsmål

Marc Remillard	49
Jesper Tynel	50
Morten Bødskov (S)	50
Birthe Rønn Hornbech (V)	51
Line Barfod (EL)	51
Anne Baastrup (SF)	52

Afsluttende svar

Fhv. chef for PET Ole Stig Andersen	52
Formanden for Wambergudvalget, advokat Niels Fisch Thomsen	52
Chef for PET, politimester Lars Findsen	53

Næstformanden for Retsudvalget, Anne Baastrup (afslutning)	54
--	----

at jeg som chef for tjenesten refererer direkte til justitsministeren. På den måde har Justitsministeriet ønsket at sikre, at der ikke var noget, der faldt mellem to stole. Når det ligger hos os, er det det analyseprægede arbejde, og den opsamling og registrering af oplysninger, der selvfølgelig vil finde sted i den forbindelse, er undergivet den kontrol, som tjenesten i øvrigt er undergivet. Går vi over i egentlig efterforskningsmæssig aktivitet, så ligger det ude i en kreds, og så er det underkastet statsadvokatens kontrol.

Jeg kan ikke lade være med at sige her til allersidst, at der er et lille men. Det, der bliver overført her, er politifolk og nogle få administrative medarbejdere. Det er fint, jævnfør det forhold at vi har behov for noget operativ kapacitet. Men set fra min side er det en ambition for tjenesten fortsat at gå ud ad den vej, der handler om at få flere medarbejdere med anden baggrund end den politimæssige, dvs. få flere akademikere, analytikere, arabister, it-eksperter osv. Det dækker det operative behov, men der er absolut stadig væk basis for fra vores side at være fokuseret på en bredere sammensætning af personalet.

Formanden for Retsudvalget, Peter Skaarup:

Jeg var måske lidt overmodig, da jeg i starten konkluderede, at nu var der ekstra tid, fordi der var kommet et par afbud. Jeg bliver nok nødt til at sige til de oplægsholdere, der følger efter, at det *var* der.

Formanden for Wambergudvalget, advokat Niels Fisch Thomsen:

Tak for indbydelsen til at komme her og deltage i dagens høring. Jeg er blevet bedt om at komme og fortælle lidt om Wambergudvalget, dets sammensætning, dets opgaver og dets arbejde, og at gøre det kort. Jeg skal prøve at leve op til begge løfter.

Hvis jeg havde en enkelt overvejelse, da jeg blev spurgt, gik den på dette, at jeg ligesom mine kolleger i Wambergudvalget har tavshedspligt. Jeg har derfor konsekvent nægtet at give interviews til dagspresse, nyhedsbureauer o.lign., når jeg er blevet spurgt om Wambergudvalget. Når jeg er blevet spurgt, har jeg sagt til journalisten, at Wambergudvalget drejer sig først og fremmest om at kunne holde mund, og det vil jeg også gøre her. Men når Folketinget kalder, så kommer jeg naturligvis.

Jeg vil tale om to ting. Jeg vil ganske kort redegøre for noget, I sikkert vil synes er forholdsvis trivielt, nemlig vores arbejdsrutiner i Wambergudvalget, og så vil jeg fortælle om noget andet, der måske har en lille smule mere interesse, nemlig hvad vi overvejer med hensyn til en opdatering, justering og forbedring af Wambergudvalgets kontrol.

Wambergudvalgets medlemmer beskikkes af Justitsministeriet, ikke for nogen bestemt tidstermin, men når der er en ledig plads. Der er fire medlemmer af udvalget. Vi har ikke noget lovgrundlag, men baggrunden for vor beskikkelse er ikke vort politiske tilhørsforhold, men – det kan jeg dårligt være bekendt selv at sige – den almene tillid og agtelse, der menes at være knyttet til os som personer og borgere. I kan se en let rødmen brede sig fra det ene øre til det andet. (Munterhed).

Der er fire medlemmer. I hvert fald for tiden er det sådan, at de to har tilknytning til staten som statsansatte eller tidligere statsansatte, og de to er private. Medlemmerne er for øjeblikket statsamtmand Bente Flindt Sørensen, tidligere overarkivar Hans Christian Berg, begge med tilknytning til det offentlige, forhenværende forlagsredaktør Kurt Fromberg fra Gyldendal og undertegnede, som er privatpraktiserende advokat og altid har været det. Jeg har aldrig været i Justitsministeriet – jeg har i hvert fald aldrig siddet der. Det er altså to jurister, en historiker og en kulturpersonlighed. Jeg kan måske pege lidt på karakteren af de mennesker, der sidder i Wambergudvalget, ved at sige, at min forgænger som formand var statsamtmand Bodil Panild fra Sorø, og før hende igen var det professor Kristof Glamann, som I kender bl.a. for hans formandskab for Carlsbergfondet.

Kommissoriet for Wambergudvalget daterer sig tilbage til den 8. juni 1964. Baggrunden for nedsættelsen var, at der i begyndelsen af 1960'erne havde været en del offentlig debat om og kritik af PET's registreringer. Derfor blev Wambergudvalget nedsat som et kontrolorgan med disse personregistreringer. Wambergudvalget hedder Wambergudvalget, fordi dets første formand var den daværende amtmand fra Vejle amt, som hed Wamberg. Da udvalget i øvrigt har et meget langt og teknisk knirkende navn, er det nemmere at kalde det for Wambergudvalget. Man fik i kommissoriet fra 1964 tre opgaver:

At føre tilsyn med PET's videregivelse fra belastende oplysninger til andre styrelser i ansættelsessager og i sager om sikkerhedsgodkendelse.

Det andet – og det er hovedopgaven – er tilsyn med PET's personregistreringer og registreringer af organisationer.

For det tredje er det lidt mere generelt at føre tilsyn med og drøfte PET's retningslinjer for registrering af personer og organisationer.

I 1968 afgav den daværende statsminister, Hilmar Baunsgaard, en regeringserklæring, der står som en slags mantra for Wambergudvalget. Han udtalte dengang på regeringens vegne – det var et "statement" – at registrering af danske statsborgere må ikke længere finde sted alene på grundlag af lovlig politisk virksomhed.

I 1978 blev kommissoriet udvidet til også at omfatte Forsvarets Efterretningstjenestes personregistreringer, dvs. registrene over militært personel.

Hvordan gør vi så? For personregistreringernes vedkommende tjekker vi registreringsgrundlaget ved nyregistreringer. Vi får forelagt sagerne om PET's ønske om registrering af hr. N.N. eller fru P.P. og får et resumé af baggrunden fra PET's side for at ønske den pågældende registreret. Det falder typisk i nogle grupper, som ikke vil overraske nogen: terrorisme, ekstremisme, handel i strid med våbenembargo og den slags. Naturligvis er en grund til registrering også spionage. Fokus har jo i særdeleshed været på terrorisme og bistand og støtte til terrorisme. Det er registreringsgrundlaget.

I forbindelse med personregistreringen tager vi også stilling til anmodning om forlængelse af den tiårs frist, der gælder. Når man bliver registreret, skal man slettes igen, medmindre der kommer nye registreringsbevarende eller registreringsbegrundende omstændigheder frem. Hvis man føler fra PET's side, at det er vigtigt at bevare en registrering, skal man spørge os, når der er forløbet ti år.

Endelig foretager vi stikprøver i materialet. Vi går ind imellem med et trawl igennem registreringerne for at se, at vi har fået forelagt det, vi skulle have forelagt.

I videregivelsessagerne – det er de sager, hvor man tillader videregivelse af oplysninger til andre ansættelsesmyndigheder o.lign. – er det kun belastende oplysninger, der forelægges os. Hvis nogen spørger PET og får at vide, at der er ikke noget at sige til den pågældende, så ser vi det naturligvis ikke. Det er der ikke nogen grund til.

På samme måde kontrollerer vi registreringen af organisationer.

Kontrollen med de generelle retningslinjer for registrering har vist sig bl.a. ved at vi har fastsat regler for – ikke registrering, men man kunne kalde det opnotering i noget, der somme tider kaldes arbejdskartoteker og somme tider kaldes efterretningsstøtteregistre. Det er, om jeg så må sige, det forarbejde, der gøres, før PET har gjort op med sig selv, om der skal foretages en registrering eller ikke. Det er der givet nogle regler for og fastsat nogle tidsfrister for.

Vi gennemgår engang om året statistikken for registrering og statistikken for alle opnoteringer i PET for at følge den generelle udvikling, og vi drøfter nye retningslinjer. Det sidste kommer jeg tilbage til om et øjeblik.

Det væsentligste budskab, jeg har i dag – udover det, jeg skal fortælle om det nye – er egentlig, at vores kontrol er ikke en stikprøvekontrol, men en 100 pct.s kontrol. Hver eneste registrering passerer vores bord. Der er altså ikke nogen, der bliver registreret, uden at det har passeret hen over Wambergudvalgets

bord. Alle sager gennemgås og påtegnes om godkendelse eller ikke godkendelse til registrering.

I det praktiske arbejde har vi en 6-7 møder om året. Vi sidder omkring et rundt bord, og sagerne passerer, og hver enkelt giver sine initialer på som kvittering for behandlingen af sagen. Her drøfter vi også generelle spørgsmål.

Vi udvidede for nogle år siden vores kontrol, der fra begyndelsen alene var med registrering af danske statsborgere, til også at omfatte dem, der ikke var danske statsborgere, da de blev registreret, men senere blev det – de er altså blevet danske statsborgere i forløbet – og til herboende udlændinge.

Hvilken betydning har det her så? Er det sådan, at vi sidder og kasserer halvdelen af forslagene til registrering, som PET kommer med? Nej, det gør vi selvfølgelig ikke. For PET ved jo, hvilke retningslinjer vi finder der skal være fulgt, og man følger dem. Derfor er PET's anmodninger normalt i orden. Det forekommer, at vi underkender, eller at vi beder om en yderligere begrundelse. Det kan så føre til, at PET siger: Vi trækker denne begæring tilbage. Men naturligvis er det sjældent, fordi PET retter sig ind efter den praksis, der er lagt i Wambergudvalget.

PET har naturligvis edb eller it, som det nu hedder, men er underkastet begrænsninger med hensyn til bl.a. fritekstsøgning og forskellige andre tekniske begrænsninger. Det sker netop af hensyn til at sikre, at der ikke kunne opstå et "skyggeregister", som ligger uden for vores kontrol. Det kan man naturligvis ikke leve med i det lange løb. Vi er kommet ud over den tid, hvor efterretningstjenesten kommunikerede med brevduer, om man så må sige. Hvis de skal have mulighed for at følge med i kampen mod terrorismen, må de også have mulighed for at forbedre sig. Bl.a. må deres effektivitet forbedres gennem adgang til fritekstsøgning. Vi har sagt, at det vil vi ikke fra Wambergudvalgets side udtale os imod, men til gengæld vil vi have nye og forbedrede kontrolmuligheder med bl.a. fritekstsøgning o.lign. Derfor har vi sammen med PET, men før det tværministerielle udvalg kom ind på det – det er nævnt side 57 i deres rapport – taget et initiativ, for halvandet år siden år siden eller så, hvor vi iværksatte et arbejde med at finde frem til et system af stikprøvemodeller, hvor vi får mulighed for at gå ind i PET's anvendelse af fritekstsøgning o.lign. Der er tale om 8-10-12 stikprøvemodeller, som vi aldrig vil fortælle om på forhånd. De bliver udløst efter et valg samme morgen. Det er en teknisk opgave, som er vanskelig for to jurister, en historiker og en kulturpersonlighed. Derfor bad vi om bistand til det. Vi fik at vide, at vi kunne få bistand fra Datatilsynet, men vi sagde: "Nej tak, vi vil gerne have vore egen rådgiver." Det har vi fået bevilling til. Jeg har fundet en, og vi har nu en fremragende rådgiver, en statsautoriseret revisor – noget af en computer-nørd, om man så må sige – som virkelig er ved at få sat det på skinner. Det bliver

ikke bare en følgen med i eller en opfølgning på den moderne udvikling, som vi må følge med i. Vi tror faktisk også, det bliver en forbedring. Vi får jo også glæde af at gå over fra brevduer til computere i vores kontrol med PET.

Det var, hvad jeg gerne ville sige.

Advokat Gunnar Homann, Advokatrådet:

Jeg vil starte med at sige tak for, at Advokatrådet fik lov til at sende en repræsentant til denne høring. Jeg sidder ikke selv i rådet, men jeg skal forsøge i dag efter fattig evne i dag at redegøre for nogle af de overvejelser, der har fundet stedovre i Kronprinsessegade.

Lars Findsen tog afsæt i noget udenlandsk om den internationale terrorisme. Jeg kan sige, at generelt har Advokatrådet også bekymringer, som ikke bare er nogen, der deles indenlands, men også deles rundt omkring i Europa. Den europæiske organisation for advokatsamfund eller advokatråd – hvad man nu skal kalde det; det er jo organiseret lidt forskelligt rundt omkring – CCBE er jo også kommet ud med udmeldinger i anledning af det, man ser ud over Europa, nemlig ny lovgivning inspireret af 11. september 2001 og senere begivenhederne i London og Madrid osv. Det har fået CCBE til at gå ud med nogle "statements", der advarer mod, at man i panik over det, der nu sker – og som jo er forfærdeligt og som alle ønsker ikke sker – pludselig skal til at indrette en lovgivning, hvor man giver afkald på de retssikkerhedsgarantier, som vi ellers har ønsket at fremhæve som fundamentale for de retssystemer, vi gerne vil leve under. Hvis det materiale, der har ligget udenfor, er det samme som det, jeg har fået, så ligger CCBE's statement også trykt op i det materiale som bilag til det papir, som Advokatrådet den 21. december sendte frem foranlediget af den handlingsplan, der var kommet.

Det kan måske give anledning til en lille smule undren – men det er jo en politisk vurdering – om man skal gøre så meget som man gør på nuværende tidspunkt. Det er dog måske lige værd at mærke sig, når man læser regeringens handlingsplan om terrorbekæmpelse, at i indledningen til den – som ikke er taget med i materialet – refererer man loyalt nok fra den arbejdsgruppe, der har siddet, at det er ikke arbejdsgruppens opfattelse, at det danske samfunds nuværende indsats og beredskab over for terrorisme er utilstrækkeligt. Men det er vurderingen, at terrorangreb kan ske uden varsel. Så går man både med livrem og seler.

Der er truffet en beslutning om, at man nu skal øge – skal vi sige – beredskabet i PET gennem overførsel af et ret betydeligt antal personer fra NEC. Jeg ved godt, at det, jeg skal sige noget om, først og fremmest er denne udvidelse af PET. Men jeg kan godt på forhånd sige, at jeg bliver nødsaget til også at strej-

Domstols- og parlamentarisk kontrol

Af Anne-Birgitte Bjerre-Olsen, advokat, Landsforeningen af Beskikkede Advokater

Undertitlen til det ønskede indlæg er: Det danske kontrolsystem. Erfaringer med judiciel og administrativ kontrol af efterretningsvæsnet. Hvilke problemer indebærer kontrollen, herunder problemer i forhold til grænsedragning m.m.

Den vågne læser vil bemærke, at der er indbyrdes modstrid mellem titel og undertitel, det ene sted taler man om parlamentarisk kontrol, det andet sted om administrativ kontrol.

Det korte af det lange er, at jeg som beskikket advokat ikke har nogen som helst praktiske erfaringer med, hvordan den parlamentariske og administrative kontrol med efterretningstjenesten kan fungere.

Jeg kan imidlertid i lighed med alle andre slå op på Efterretningstjenestens hjemmeside og læse mig til, at Justitsministeriet på regeringens vegne fører tilsyn med PET, og det må vist i den situation, hvor regeringen er ude på at give PET større beføjelser, kaldes at sætte ræven til at vogte gæs.

Folketinget fører politisk kontrol via et særligt udvalg bestående af 5 folketingsmedlemmer. Problemet med den kontrol er, at medlemmerne har tavshedspligt om, hvad de erfarer i udvalget. Derfor hører man ikke så meget til deres virksomhed, herunder hvor mange tidsmæssige ressourcer de afsætter på virksomheden, og om de har mulighed for at komme ud i krogene.

De er i kraft af deres tavshedspligt afskåret fra at bringe spørgsmål frem i den offentlige debat i folketingsalen.

Et særligt Wamberg-udvalg – opkaldt efter den første formand i 1964 – fører tilsyn med registreringer og videregivelse af personoplysninger. Det blev nedsat, fordi man ville have kontrol med, at ingen alene blev registreret hos PET som følge af deres politiske overbevisning. Den nuværende formand er advokat Niels Fisch Thomsen. Udvalget mødes 6-10 gange om året og gennemgår sager og afgør, om betingelserne er opfyldt. Endvidere laver udvalget stikprøver af ældre sager for at kontrollere, om slettefristerne bliver overholdt.

Hvis terrorpakken bliver vedtaget, hvorefter PET så at sige kan lægge en sugerør ind hos forskellige myndigheder med henblik på at blive opdateret om personlige, fortrolige oplysninger, må man forestille sig, at Wambergudvalget kommer på overarbejde. Det må kræve en udmøntning af den instruks, hvorefter der skal føres tilsyn. Det fremgår af lovforslaget, at Justitsministeriet er i færd med at overveje spørgsmålet om fastsættelse af nye retningslinier, mens så vidt vides, har man endnu ikke delagtiggjort offentligheden i, hvordan udvalget skal kunne overkomme opgaven, og om det er realistisk, at man kan komme ud i alle kroe. Frem for alt har også Wambergudvalget naturligvis tavshedspligt om, hvad de erfarer under deres arbejde.

Rigsrevisionen fører også et tilsyn, f.eks. med de dusører der udbetales til dækning af kilders omkostninger. Der er en særlig beskikket medarbejder i Rigsrevisionen, der bistås af Justitsministeriets kasseinspektør, og reglerne om tilbagemelding er undergivet specielle sikkerhedsforskrifter.

Domstolkontrol.

Et indgreb i meddelelseshemmeligheden, f.eks. telefonaflytning, kan PET efter de nugældende regler som udgangspunkt kun foretage efter at have indhentet en retskendelse, og dommeren anfører i kendelsen de telefonnumre, som indgrebet vedrører.

Ville indgrebets øjemed blive forspildt, hvis PET skulle afvente en forudgående retskendelse (perikulum in mora), kan PET selv træffe beslutning om indgrebet og derefter – snarest muligt og inden 24 timer – forelægge sagen for retten. Retten afgør herefter ved kendelse, om indgrebet kan godkendes.

Når indgrebet er afsluttet, skal der gives underretning til den, som indgrebet vedrører, ved f.eks. en telefonaflytning vil det være indehaveren af den pågældende telefon, og ved en rum-aflytning vil det være den, der har rådighed over det aflyttede lokale.

Retten kan dog efter begæring fra PET beslutte, at underretning skal undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum.

Der skal beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og i princippet skulle jeg jo som beskikket advokat vide mere om domstolskontrollen med PET end om den parlamentariske og administrative kontrol.

Men nej. Justitsministeriet har udpeget et lille særligt udvalgt korps af tys-tys-advokater af klasse A til at virke i de sager, der drejer sig om efterretningstjenesten, når der skal afsiges kendelse om f.eks. aflytning, brevåbning m.v.

De pågældende advokater holder lav profil, det er således ikke lykkedes arrangørerne af høringen at få fat i en særlig tys-tys-advokat. Heller ikke i kollegial sammenhæng hører man meget til de pågældende advokaters virke.

De har nemlig også tavshedspligt. Så vi ved ikke, hvor ofte de kærer en kendelse om f.eks. aflytning til landsretten, hvor ofte de under det nuværende system har fået medhold i en protest, og hvor ofte de har protesteret mod, at den indgrebet har været rettet mod, ikke skal have underretning om indgrebet. Vi ved kun – fra PET – at man heller ikke under det nuværende system giver underretning, man får altid medhold hos domstolene i, at der ikke skal gives underretning.

Debatten om de yderligere beføjelser, der ved lovforslaget tilsigtes tillagt PET, har særlig gået på, at man ikke skal have forudgående retskendelse på aflytning af nye telefoner, når man har fået en kendelse vedrørende en bestemt person, så kan man også aflytte arbejdsgiverens, svigermors eller andres telefoner. Først når fristen for indgrebet udløber, skal politiet give retten besked om, hvorledes man har udnyttet kendelsen, og så er det efter lovforslaget overladt til den særlige tys-tys-advokat, om han vil have en diskussion om lovligheden heraf og evt. bede retten tage stilling til spørgsmålet.

Der er tale om en afsvækkelse af domstolskontrollen, og efter min opfattelse er det ikke særligt hensigtsmæssigt, at man overlader til denne særligt udvalgte skare, antaget af Justitsministeriet, om der skal råbes vagt i gevær.

Det vil klart være at foretrække, at man – også når efterforskningen angår en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13 – opretholder de almindelige regler om perikulum in mora (Retplejelovens § 783 stk.3). Herved får man en hurtigere og mere sikker domstolsprøvelse af indgreb, der kan gå ud over ikke mistænkte personer.

Grænsedragninger.

Den foreslåede § 110 a, stk. 2 vil give PET mulighed for i videre omfang end forvaltningsloven tillader, at indhente oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder, hvis oplysningerne har betydning for tjene- stens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af Straffelovens kapitel 12 og 13. Ikke alle straffebestemmelser i de to kapitler drejer sig om terror. Den afgørende betænkelighed ligger imidlertid i, at der ikke vil være den fornødne kontrol med, at en afdeling af politiet, der arbejder hemmeligt, ikke ad denne vej skaffe sig oplysninger, der måske kunne være nyttige i andre situationer eller til varetagelse af andre - lovlige - funktioner, men blot ikke er af betydning for udførelsen af den pålagte opgave.

Det er efter bemærkningerne til lovforslaget PET selv, der skal vurdere, om betingelsen i § 110 a, stk. 2, er opfyldt. Det er også overladt til PET at afstikke rammerne for en informationssøgning, som kan opfatte ikke blot søgning på enkeltpersoner, men også at forvaltningsmyndigheden skal navngive alle de personer, der f.eks. har rettet henvendelse til forvaltningsmyndigheden.

Eksempelvis vil det give mulighed for at kræve oplyst, hvem der inden for en given periode har rettet henvendelse til et socialkontor, og således at PET selv skal afgøre, om oplysningerne skal opbevares, uden at der på nuværende tidspunkt er fastsat nye retningslinjer for den myndighed - Wamberg-udvalget - der skal føre tilsyn bl.a. med PET's registreringer og videregivelse af oplysninger.

Afslutning.

Overordnet set vil de aktuelle lovforslag føre til mindre kontrol med myndighedernes magtbeføjelser, flere indgreb i privatlivssfæren og en svækkelse af borgernes beskyttelse mod uretmæssige indgreb.

POLITIKEN

e0501ecb

Kronik: Terrorbekæmpelse under demokratisk kontrol

Politiken 9. december 2005, 2. sektion, side 11

Hvis vi skal være trygge ved den nødvendige styrkelse af de danske efterretningstjenester, kræver det, at den politiske kontrol med tjenesterne også bliver styrket, skriver en rådgiver i demokratisk kontrol med væbnede styrker.

Af Marc Remillard

Den tværministerielle arbejdsgruppe, som statsministeren nedsatte i august 2005, og som primo november blev offentliggjort, har fokuseret på, hvor optimalt vores terrorberedskab er, og hvor optimalt de danske efterretnings- og sikkerhedstjenester arbejder. I tiden op til nedsættelsen af arbejdsgruppen var holdningen, at alt er, som det skal være. Men to måneder senere blev det, ikke desto mindre, til 49 anbefalinger til forbedring og øgede beføjelser.

I et demokrati er øgede beføjelser til efterretningstjenester i sagens natur et ømfindtligt emne. Ikke kun på grund af hemmeligheden, men fordi det samtidig giver tjenesterne beføjelser til, i værste fald, at krænke borgernes privatliv og menneskerettigheder.

Det bemærkelsesværdige er, at den tværministerielle arbejdsgruppe ikke samtidig fik til opgave at balancere sine anbefalinger med endnu et (halvtredsindstyvende) forslag om »opsyn og kontrol af efterretningstjenesterne«.

Med så mange forslag om flere beføjelser til vores efterretningstjenester burde det stå klart, at de ikke kan vedtages uden en afbalanceret forøgelse af opsynet med og kontrollen af tjenesternes virksomhed. De to ting må gå hånd i hånd.

Forslag omforbedringer af kontrollen er på det seneste kommet fra både oppositionen og fra enkelte i regeringen, men de er endnu ikke ført ud i livet. På Justitsministeriets hjemmeside fremgår det, at et udvalg til netop at foreslå forbedringer af den demokratiske kontrol af PET og FE allerede eksisterer. Dette ministerielle udvalg, nedsat i 1998, kan efter sigende ikke færdiggøre sit arbejde, idet man afventer konklusionen på en PET-kommission, iværksat i 1999 - en kommission, som åbenbart er så vigtig, at demokratiet kan tilsidesættes i mere end syv år.

Den tværministerielle arbejdsgruppe under Statsministeriet påbegyndte derimod sit arbejde ultimo august 2005 og offentliggjorde de 49 anbefalinger til bedre terrorbekæmpelse, herunder vide beføjelser til efterretningstjenesterne, i begyndelsen af november. Ifølge tidsplanen skal mange af anbefalingerne allerede være vedtaget i foråret 2006. Effektiv ekspedition. Med det indenrigspolitiske trusselsbillede, vi står over for i dag, burde det førnævnte udvalg under Justitsministeriet ligeledes fremskyndes.

PET har foreksempel de sidste par år arbejdet ihærdigt på - og med en vis succes - at opbygge tillid til borgerne, nationalt såvel som lokalt, med henblik på et bredere samarbejde. Hvis PET nu gives vidtgående beføjelser, uden man samtidigt skaber tryghed blandt befolkningen via nøje at føre kontrol med disse beføjelser, formindskes befolkningens tiltro til tjenesten. PET vil derved miste legitimitet og vitale informationskilder og vil for eksempel også risikere at sætte den vigtige dialog med imamer over styr.

Ser man på, hvilke vidtgående demokratiske beføjelser andre udvalg i Folketinget har - såsom Europaudvalget eller Finansudvalget - fremkommer et helt andet billede. Her bliver der gået detaljeret til værks, både før og efter vores regeringsrepræsentanter deltager i EU-møder i udlandet eller diskuterer finanspolitik herhjemme. Her er der vidtgående indsigt i regeringens politik og nøje opsyn med substansen. Hvert et ord og hvert et tal bliver gransket.

Man kan derfor undre sig over, hvorfor der samtidig ofres så lidt opmærksomhed og så få ressourcer på at føre opsyn og kontrol med vores efterretningstjenester, når man ser på, hvor stor en sikkerhedspolitisk opgave de løfter, og hvilken aflytning og overvågningsbeføjelser de derudover har til rådighed. Danmarks lovgivning på området er forældet og bør opdateres.

Ud over den interne (selv)kontrol, som øjensynligt finder sted i efterretningstjenesterne og ministerierne, eksisterer der to andre kontrolinstanser i Danmark, navnlig Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne i Folketinget og Wambergudvalget under Justitsministeriet. Det førstnævnte kan betegnes som værende demokratisk kontrol, altså kontrol udøvet af både den folkevalgte opposition samt regerende partier. Det sidstnævnte er mindre demokratisk, idet det er udpeget af og refererer til et ministerium. Spørgsmålet er, om de nuværende beføjelser og arbejdsfordeling i disse kontrolinstanser er tilstrækkelig til at løfte den opgave, vi står over for?

Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne beskrives på Folketingets hjemmeside således: Lov nr. 378 af 6/7 88, par. 1: »Med det formål at have indseende med forsvarets og politiets efterretningstjenester etableres et udvalg. Stk. 2. Udvalget udgøres af 5 folketingsmedlemmer udpeget af de folketingspartier, som har sæde i Folketingets Præsidium. Udvalget vælger selv sin formand«. En noget sparsom beskrivelse.

I realiteten burde fordelingsnøglen i alle folketingsudvalg reflektere partisammensætningen, uanset antal mandater. Det gør de også, på nær i Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne. Set ud fra et demokratisk synspunkt, så er dette både udemokratisk og ulogisk. Ser man det ud fra et sikkerhedsmæssigt og historisk synspunkt, så er det ikke overraskende, at et parti som Enhedslisten, som går ind for fuld gennemsigtighed af offentlig forvaltning og politik, ikke er repræsenteret. Ligesom det tyske parlament i dag grubler over at skulle indlemme nyvalgte medlemmer af partiet Die Linke i sit kontroludvalg, må Folketinget ligeledes erkende, at der snart må findes en løsning på denne prekære ordning.

Hvis lækagerskulle finde sted i forbindelse med hemmeligstemplet information, som parlamentarikere har haft adgang til, så kompromitteres eventuelle operationer og begrænses tjenesternes vilje til fortsat at være åbne og samarbejdsvillige. For at mindske denne risiko bør det overvejes, om folketingsmedlemmer skal underskrive en fortrolighedserklæring, før de får adgang til fortrolig information, herunder om efterretningsvirksomhed.

Der findes altså endnu et, for mange ukendt, udvalg, som fører kontrol med en lille del af tjenesternes arbejde. Det såkaldte Wambergudvalg består af en formand og tre medlemmer - alle udpeget af justitsministeren - hvis opgave det er at føre opsyn med PET's og FE's registreringer af danske statsborgere, herboende udlændinge, organisationer samt brug af databaser til lagring af persondata. Derudover fører Wambergudvalget opsyn med efterretningstjenesternes videregivelse af ovennævnte oplysninger til andre styrelser eller ministerier ved forespørgsler til brug ved ansættelse og sikkerhedsgodkendelser.

Så vidt vides, samarbejder Wambergudvalget og Folketingets Udvalg vedrørende

Efterretningstjenesterne ikke med hinanden. Dette bør ændres i Folketingets forretningsorden. Det er et unikt kontrolorgan, som løser en samfundsmæssig vigtig opgave. Spørgsmålet er, om ekspertisen i udvalget og dets potentiale er tilstrækkeligt udnyttet?

Det er Folketinget, der bør påtage sig ansvaret med opsyn og kontrol af regeringens politik og adfærd. I et demokrati må intet område være uden for parlamentets rækkevidde, idet parlamentets involvering udgør legitimitet og direkte demokratisk ansvarlighed. Parlamentarisk opsyn og kontrol sikrer en stabil og bred politisk indstilling til sikkerhed, hvilket er godt for staten og for tjenesterne selv, idet det giver tjenesterne klare retningslinjer og mere legitimitet blandt borgerne. Involveringen af parlamentarikere hjælper også med til at sikre, at offentlige midler bliver ansvarligt bevilget og optimalt anvendt. At dette arbejde kræver ansvarsfulde og troværdige parlamentarikere er indlysende. Til dem, som mener, at kontrol af efterretningstjenesterne hæmmer tjenesternes arbejde, henvises til flere eksempler fra andre lande i det nordlige Europa - herunder Tyskland og Holland, hvor forøget opsyn og kontrol ikke hæmmer efterretningstjenesternes handlekraft eller evne til at samarbejde med udenlandske tjenester. Der er nu et behov for at tænke anderledes, og Danmark burde hente inspiration hos nogle af vore nabolande. Tyskland er et godt eksempel på gennemslagskraftigt opsyn og kontrol, samtidigt med at landets efterretningstjenester siges at være effektive. Det hollandske eksempel er ligeledes værd at studere, idet man så sent som i 2002 valgte at sammenlægge og optimere efterretningstjenesterne, samtidig med at man forøgede kontrollen.

I Tyskland, hvor opsyn og kontrol af efterretningsvirksomhed er delt op i tre forskellige instanser, ser vi et system præget af klare og omfattende beføjelser - uden at virke hæmmende. Den første er et parlamentarisk kontroludvalg, med vide beføjelser, som under sig har et kompetent sekretariat på fem personer. Den anden funktion er et såkaldt fortroligt budgetudvalg, som i det tyske parlament godkender tjenesternes budgetforslag og fører opsyn med, hvordan budgetbevillingen bliver forvaltet. Medlemmer af førnævnte kontroludvalg deltager i dette unikke fortrolige budgetudvalg, når tjenesterne årlige budgetter skal gennemgås. Den tredje funktion er en uafhængig såkaldt 'G-10-kommission', som juridisk og praktisk kontrollerer og regulerer tjenesternes brug af overvågning af korrespondance, post og telekommunikation, herunder e-mail, internettelefoni, chat, mobil samt fastnet. G-10-kommissionen i Tyskland består af en formand, tre medlemmer og fire stedfortrædere. Medlemmerne, hvis embede varer i fem år, er alle respekterede jurister og udpeget af det tyske parlaments kontroludvalg. Administrativt understøttes G-10-kommissionens arbejde af kontroludvalgets sekretariat i parlamentet, selv om de månedlige møder er uafhængige og yderst fortrolige. Hvis, for eksempel, BfV (deres 'PET') fatter mistanke om en person, som kilder påstår er i færd med at planlægge et terrorangreb, kan BfV søge tilladelse hos Indenrigsministeriet om at få en omgående 'G-10-overvågningstilladelse'. Hvis mistanken viser sig at være mere end blot en mistanke, og der foreligger en overhængende fare for f.eks. terrorvirksomhed, kan indenrigsministeriet midlertidigt give tilladelse til øjeblikkelig overvågning, før sagen - ex officio - bliver vurderet af G-10-kommissionen. Da kommissionens medlemmer alle er kvalificerede jurister, udfører de det arbejde, domstolene normalt påtager sig i forbindelse med almindelige forespørgsler om overvågning fra det lokale politi. Det muliggør en mere fleksibel tilgang for tjenesterne. Den information, som tilvejebringes af hver enkel person-overvågning, følges nøje. Og ligesom det (forhåbentlig) er tilfældet for Wambergudvalget i Danmark, kontrollerer G-10-kommissionen også, hvem denne information videregives til i udlandet. Hvordan kan vi optimere kontrollen i Danmark?

Selv om opsyn og kontrol kræver en stor arbejdsindsats af de folketingsmedlemmer, som i dag udgør Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne, samt Wambergudvalget, er det i sagens natur ikke en arbejdsindsats, som kan fremhæves offentligt. Det nødvendiggør, at der bliver arbejdet i et separat miljø, hvor møder, samråd, høringer m.m. primært afholdes bag dobbelt lukkede døre, med dertil hørende sikkerhedsforanstaltninger. Fordi opretholdelsen af den nødvendige fortrolighed kan risikere at medføre barrierer mellem dem, som har, og dem som ikke har adgang til denne form for information,

er det vigtigt, at partierne udpeger troværdige parlamentarikere, som har respekt for emnet og har viljen til at opbygge en tilstrækkelig indsigt i efterretningsvirksomhed.

Et af Udvalget vedrørende Efterretningstjenesternes ansvarsområder bør være at fungere som et forum, hvorigennem medarbejdere i tjenesterne, fuldt fortroligt, kan kontakte udvalget i forbindelse med optimeringsforslag eller beskyldninger om magtmisbrug. Via dette fortrolige forum vil man formindske chancen for fremtidige skandaler, som i sidste ende svækker både tjenesternes og parlamentarikernes legitimitet og troværdighed.

Havde Frank Grevil f.eks. haft mulighed for at gå til Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne med sine beskyldninger om politisering og usandheder i fuld fortrolighed (efter først at have fulgt hierarkiets vej), havde man kunnet diskutere problemstillingen internt i udvalget, bag dobbeltlukkede døre og derefter besluttet, om sagen skulle granskes yderligere. I realiteten bør Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne fungere som mellemlid mellem tjenesternes behov for at arbejde hemmeligt og offentlighedens ret til information - uden at kompromittere fortroligheden eller tjenesternes operative arbejde.

Udvalgsmedlemmer vil typisk sidde i en række andre udvalg, og derfor er det nødvendigt at oprette et sekretariat, som hele tiden holder fokus på tjenesternes arbejde og supporterer udvalgets medlemmer. Politikerne skal klædes meget bedre på, end de er i dag. Derfor skal dette sekretariat kunne stille objektiv information til rådighed for at præsentere parlamentarikerne i Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne for et solidt beslutningsgrundlag. Sekretariatet skal også kunne købe sig til danske og udenlandske ekspertredegørelser og rapporter om relaterede forhold. Blandt andet fordi pressen har fri adgang til Folketinget, må dette sekretariat have specielt sikrede lokaler samt et adskilt it-netværk.

Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne skal have indsigt i tjenesternes økonomi- og personalepolitik, da disse forhold giver et godt indblik i tjenesternes dispositioner og giver mulighed for at vurdere, om de opgaver, regeringen pålægger tjenesterne, kan løses med de bevilgede ressourcer. Udvalget bør også have indsigt i indkøb af teknisk udstyr, når det drejer sig om millionbeløb. Det vil være oplagt at opgradere Wambergudvalget med yderligere beføjelser med henblik på at føre opsyn med tjenesternes overvågning af radiokommunikation, fastnet-, internet- og mobiltelefoni samt e-mail og chat - når det drejer sig om personer og organisationer i Danmark eller danske statsborgere i udlandet.

Fremover bør nye medlemmer af Wambergudvalget ikke kun udpeges af Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne, men også støttes administrativt af førnævnte sekretariat i Folketinget, idet arbejdet vil være omfattende.

Som sagt har vi for nylig hørt positive forslag fra oppositionen såvel som fra enkelte medlemmer af regeringen om bedre opsyn og kontrol. At vi samtidig hører politikere modsætte sig mere kontrol, idet de mener at »øget kontrol vil hæmme efterretningstjenesterne i deres arbejde, herunder samarbejde med udenlandske efterretningstjenester«, er betænkeligt og må bero på en misforståelse. Eksempelvis mener en højststående embedsmand i det tyske Kansleramt (statsministeriet), ansvarlig for koordinering af efterretninger fra landets tre efterretningstjenester, ikke, at parlamentarisk indsigt og effektiv kontrol hæmmer tjenesternes handlekraft eller samarbejde med udenlandske tjenester.

Lad der ikke herske tvivl om, hvorvidt Danmark er truet af terrorisme. Terrorbombningerne i Madrid og London og senest en række formodede terrorrelaterede anholdelser i Danmark, Bosnien og England taler for sig selv. Vores terrorberedskab, herunder efterretningstjenesterne, skal styrkes for at kunne skabe mere sikkerhed.

Vi kan ikke være tjent med ikke at have mere kontrol og opsyn med vores efterretningstjenester.

Parallelt med at vores efterretningstjenester spiller en større og større rolle i dansk sikkerhedspolitik, skal der samtidigt skabes tryghed blandt borgerne omkring brugen af tjenesternes vide beføjelser. Denne tryghed kommer kun, hvis tjenesterne bliver nøje kontrolleret. De beføjelser, tjenesterne har, må ikke blive tildelt på bekostning af demokratiet og vores rettigheder. For at sikre, at både PET og FE har optimale arbejdsbetingelser, bør der samtidig formuleres en ny lov for, hvordan tjenesterne skal arbejde, herunder retningslinjer for kontrol og opsyn med tjenesterne.

Statsministeren var hurtigt ude med nedsættelsen af en hurtigtarbejdende, tværministeriel arbejdsgruppe efter terrorbombningerne i London. Lad os håbe, han lige så konstruktivt kan skabe enighed om en restrukturering af Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne og Wambergudvalget og om at tilføre dem yderligere beføjelser og ressourcer.

MARC REMILLARD

KRONIKEN I MORGEN

LEIF DAVIDSEN

Baltiske mysterier

- til krimifestival i Vilnius

Stednavne:

MADRID

Emneord:

EFTERRETNINGSTJENESTER LANDSPOLITIK DEMOKRATI TERRORISME

Personer:

Virksomheder:

POLITIETS_EFTERRETNINGSTJENESTE

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Kontor: Politikontoret
Sagsnr.: 2006-157-0014
Dok.: TFR40097

Besvarelse af spørgsmål nr. 1 fra Folketingets Retsudvalg (B 44).

Spørgsmål:

"Ministerens bedes kommentere vedlagte artikel "Terrorbekæmpelse under demokratisk kontrol" fra Politiken 9. december 2005"

Svar:

I kronikken foreslår Marc Remillard en række nye beføjelser til Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne (Kontroludvalget) samt Wamberg-udvalget.

Jeg er enig med kronikøren i, at vi bør overveje, på hvilken måde efterretningstjenesterne reguleres. Spørgsmålet om en ny kontrolordning vedrørende efterretningstjenesterne må imidlertid efter min og regeringens opfattelse afvente resultatet af arbejdet i det såkaldte Wendler Petersen-udvalg, der bl.a. skal komme med forslag til en nyregulering af efterretningstjenesternes virksomhed.

Udvalget blev nedsat i 1998 og skal overveje en række spørgsmål vedrørende Politiets Efterretningstjenestes (PET) og Forsvarets Efterretningstjenestes (FE) registrering af oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer og organisationer samt behandlingen og opbevaringen af tjenesternes oplysninger herom. For så vidt angår PET skal udvalget gennemgå regelgrundlaget for tjenesten og i lyset heraf overveje behovet for og udformningen af en mere samlet regulering af PET's virksomhed.

Efter regeringens opfattelse er det naturligt, at spørgsmålet om en ny kontrolordning ses i sammenhæng med det nye regelsæt, som bliver resultatet af Wendler Petersen-udvalgets arbejde, og jeg er derfor ikke enig med kronikøren, der giver udtryk for, at man ikke bør afvente udvalgets arbejde. Det er aftalt, at udvalget først afgiver betænkning, når Undersøgelseskommissionen vedrørende PET's beretning foreligger. Undersøgelseskommissionen har oplyst, at man sigter mod at afgive sin beretning i foråret 2007.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at der – i modsætning til det indtryk man får af kronikken – i løbet af de seneste år er sket en betydelig udvikling i den åbenhed, der udvises omkring efterretnings-tjenesternes arbejde.

PET har således siden 2002 offentliggjort en årsberetning om tjenestens virksomhed, ligesom der er åbnet en hjemmeside for tjenesten. PET's årsberetninger indeholder en række oplysninger om den internationale sikkerhedspolitiske situation og den betydning, denne har for sikkerheden i Danmark, ligesom der omtales en række forhold af mere generel karakter, som har tilknytning til tjenestens virke.

Årsberetningerne indeholder ikke oplysninger om konkrete sager eller specifikke oplysninger om, hvilke personer eller organisationer der aktuelt er genstand for tjenestens efterforskning. Dette skyldes navnlig det forhold, at tjenesten for at kunne arbejde effektivt er nødt til at hemmeligholde oplysninger i forhold til aktuelle efterforskninger samt kilder og samarbejdspartnere.

På samme måde har FE siden 2004 udgivet en årlig efterretningsmæssig risikovurdering, ligesom tjenesten i december 2004 åbnede en hjemmeside.

Hensynet til efterretningstjenesternes effektivitet sætter imidlertid visse grænser for, hvilke oplysninger der kan offentliggøres.

Efter den gældende lov om Kontroludvalget fra 1988 er udvalget etableret med det formål at have indseende med efterretningstjenesternes arbejde.

Efter loven skal regeringen underrette udvalget om væsentlige omstændigheder af sikkerhedsmæssig eller udenrigspolitisk karakter, som er af betydning for efterretningstjenesternes virksomhed, ligesom regeringen skal underrette udvalget om indholdet af de retningslinier, der gælder for efterretningstjenesternes virksomhed.

Efter min opfattelse vil de udvidede beføjelser for Kontroludvalget, som kronikøren foreslår, give anledning til alvorlige betænkeligheder både i forhold til efterretningstjenesternes virksomhed og i forhold til almindelige principper om ministeransvar, idet Folketinget i givet fald skulle påtage sig en stor del af det ansvar, som hidtil har ligget hos de ministre, der har ansvaret for efterretningstjenesterne.

Jeg finder således, at det fortsat bør være de ansvarlige ministre, der først og fremmest har ansvaret for at sikre sig, at efterretningstjenesterne overholder gældende lov og forskrifter.

Kronikøren foreslår endelig en øget indsigt i efterretningstjenesternes gennemførelse af deres arbejdsopgaver i forhold til de bevillingsmæssige rammer.

Jeg kan oplyse, at det fremgår af regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse, at der vil blive gennemført en benchmarking af efterretningstjenesternes virksomhed med særlig henblik på at vurdere tjenesternes produkter, arbejdsprocesser, organisation og ressourceanvendelse. Det fremgår tillige af handlingsplanen, at der skal tilrettelægges en proces, hvorefter der årligt forelægges et oplæg om prioritering af efterretningstjenesternes ressourcer for Regeringens Sikkerhedsudvalg til godkendelse. Der vil blive udarbejdet et oplæg til Regeringens Sikkerhedsudvalg første gang i 1. halvår af 2006.

Også for så vidt angår indsigt i efterretningstjenesternes gennemførelse af deres arbejdsopgaver i forhold til de bevillingsmæssige rammer finder jeg, at det bør være de ansvarlige ministre og regeringen, der først og fremmest har ansvaret for at sikre sig, at efterretningstjenesterne prioriterer deres ressourcer hensigtsmæssigt.

Folketinget - Retsudvalget
Christiansborg, den 6. april 2006

Udvalget udbeder sig - i 5 eksemplarer - ministerens besvarelse af følgende spørgsmål:

Ad

L 217 Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love. (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme m.v.).

Af justitsministeren (Lene Espersen).

18 Vil ministeren tilstille udvalget oplysninger om, hvorledes andre lande, som Danmark naturligt lader sig sammenligne med, har indrettet den parlamentariske kontrol med deres efterretningstjenester?

Spørgsmålet bedes besvaret snarest muligt og senest 27/4-06.

P.u.v.

Peter Skaarup
formand.

Til justitsministeren